Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 861/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1896/2006 (2006. gada 12. decembris), ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru"

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD)

(2014/C 226/08)

Ziņotāja: **Mader kdze**

Eiropas Parlaments 2013. gada 9. decembrī un Padome 2013. gada 16. decembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 861/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1896/2006 (2006. gada 12. decembris), ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru"

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD).

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2014. gada 11. martā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 497. plenārajā sesijā, kas notika 2014. gada 25. un 26. martā (2014. gada 25. marta sēdē), ar 128 balsīm par, 2 balsīm pret un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) pieņem zināšanai regulas priekšlikumu, ar kuru paredzēts uzlabot tiesas pieejamību pārrobežu prasību gadījumā un sekmēt pārrobežu tirdzniecības apjoma palielināšanos.

1.2. Komiteja atbalsta, ka procedūras piemērošanas joma tiek izvērsta, palielinot robežvērtību līdz 10 000 *euro* un paplašinot "pārrobežu prasību" jēdzienu, jo tādējādi patērētājiem un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) tiek nodrošinātas lielākas iespējas izmantot procedūru.

1.3. EESK piekrīt tiesas nodevas samazināšanai, kas paredzēta regulā, jo šīs izmaksas ir reāls šķērslis patērētājiem un maziem uzņēmumiem, lai pieņemtu lēmumu sākt procedūru. Tomēr, lai instruments būtu efektīvs, Komiteja iesaka skaidri noteikt, ko nozīmē "tiesas nodeva".

1.4. Komiteja atzinīgi vērtē faktu, ka regulā tiks saglabāta pasludinātā sprieduma izpildāmība, neizmantojot *exequatur* procedūru.

1.5. EESK uzskata, ka pozitīvus rezultātus no robežvērtības palielināšanas un no Eiropas procedūras maza apmēra prasībām varēs gūt, ja tiks vienkāršoti un būs viegli izpildāmi pasākumi, kas izriet no šīs procedūras.

1.6. Komiteja atzīmē Komisijas vēlmi veicināt jauno tehnoloģiju izmantošanu, kaut gan šī pieeja atšķiras no tradicionālās prakses, tā ietekmēs tiesas struktūru darbību un to, šķiet, būs grūti ieviest visās vietējās tiesu iestādēs.

1.7. Tomēr Komiteja uzskata, ka ir jāatbalsta visas iespējas un veidi, kas ļauj atvieglot pusēm procedūru, ja vien tas neierobežo pušu aizstāvības tiesību efektīvu īstenošanu un procesuālo tiesību pamatprincipu, ko atzinušas visas dalībvalstis, piemērošanu civillietās. Komiteja ņem vērā, ka šīs tehnoloģijas izmantos tikai ar pušu piekrišanu.

1.8. EESK vēlas arī noskaidrot, kādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi būs pieejami saistībā ar procedūru maza apmēra prasībām.

1.9. EESK arī uzsver, ka jābūt uzmanīgiem attiecībā uz elektroniskās saziņas, kas saistīta ar tiesvedību, drošību un konfidencialitāti.

1.10. Komiteja uzsver nepieciešamību procedūras laikā paredzēt palīdzību patērētājiem, kā arī mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, jo sevišķi tāpēc, ka advokāta starpniecība nav obligāta; tas nozīmē, ka šim uzdevumam ir jāparedz līdzekļi, īpaši finanšu līdzekļi.

1.11. Komiteja uzskata, ka patērētāju apvienībām, Eiropas Patērētāju tiesību aizsardzības centriem un profesiju federācijām, kurām ir pieredze šajā jautājumā, var būt pozitīva loma minētās palīdzības sniegšanā un informēšanā par šo procedūru.

1.12. EESK vērš uzmanību uz to, ka izvirzītais mērķis veicināt procedūru maza apmēra prasībām tiks sasniegts tikai tad, ja dažādi dalībnieki, tiesas un juridiskās izglītības iestādes izplatīs atbilstošu informāciju par šādas procedūras esamību ([1]).

1.13. Turklāt EESK uzskata: lai procedūra būtu efektīva, ir jābūt pieejamām skaidrām, visiem saprotamām veidlapām. Viens no būtiskajiem nosacījumiem ir attiecīgo pušu valsts oficiālās valodas izmantošana arī lietas izskatīšanas laikā, bet jo īpaši tiesas sēdēs. Šī prasība nav jāierobežo ar veidlapu pārtulkošanu, jo tādējādi netiktu ievērots Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. un 48. pants par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesībām uz aizstāvību.

1.14. EESK norāda, ka izklāstītā argumentācija attiecībā uz subsidiaritātes un proporcionalitātes principu pozitīvi papildina debates par Eiropas kolektīvās prasības izveidi.

2. **Ievads**

2.1. Komisijas priekšlikuma mērķis ir tuvināties iedzīvotājiem, patērētājiem un MVU, atvieglot viņiem piekļuvi tiesai un palielināt viņu uzticēšanos, lai izmantotu vienotā tirgus sniegtās iespējas.

2.2. Šis priekšlikums ir daļa no 12 konkrētiem pasākumiem, kas izklāstīti "Otrajā ziņojumā par ES pilsonību", kura uzdevums ir palīdzēt ES iedzīvotājiem īstenot savas tiesības, piemēram, pārrobežu tirdzniecībā radušos strīdu izšķiršanā.

2.3. Lai uzlabotu patērētāju un MVU tiesību ievērošanu, šī iniciatīva ir ieteikta arī Eiropas Patērētāju programmā un Mazās uzņēmējdarbības aktā.

2.4. Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta kopš stājusies spēkā Regula (EK) Nr. 861/2007 ([2]), kura papildināja ierastās valstu procedūras prasījumu atgūšanas jomā, un ņemot vērā vairākas apspriešanas, Komisija ierosina vēl vairāk vienkāršot procedūru, samazināt ar to saistītās izmaksas un to labāk pielāgot patērētāju, kā arī mazo un vidējo uzņēmumu vajadzībām.

2.5. Eiropas procedūra maza apmēra prasībām, kas tika izveidota ar Regulu (EK) Nr. 861/2007, paredz šādus svarīgus aspektus:

— tā attiecas uz pārrobežu prasībām, kuru apjoms pieteikuma saņemšanas brīdī nav lielāks par 2 000 *euro*;

— prasītājam jāizmanto tā saucamā standarta A veidlapa, kas jāiesniedz kompetentajā tiesā, nosūtot pa pastu vai izmantojot jebkādus citus saziņas līdzekļus, kas ir pieņemami dalībvalstij, kurā uzsāk procedūru;

— prasības pieteikuma veidlapā apraksta pierādījumus un vajadzības gadījumā pievieno apliecinājuma dokumentus;

— procedūra principā ir rakstiska, ja vien tiesu iestāde nelemj citādi;

— pušu pārstāvība ir iespējama, bet nav obligāta;

— principā tiesai jāpasludina spriedums 30 dienu laikā pēc pušu uzklausīšanas tiesas sēdē vai pēc visas sprieduma pieņemšanai vajadzīgās informācijas saņemšanas.

2.6. Tiesneša pasludinātais spriedums ir izpildāms un pilnībā atzīstams dalībvalstīs. Pēc kādas puses lūguma attiecīgajai tiesai jāizdod apliecinājums par pieņemto spriedumu, nenosakot papildu samaksu.

([1]) Universitātes, advokātu mācību centri, tiesnešu skolas utt.

([2]) Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija Regula (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām (OV L 199, 31.7.2007., 1. lpp.).

2.6.1. Saskaņā ar 2007. gada regulu Komisija līdz 2014. gada 1. janvārim veica ietekmes novērtējumu un secināja, ka pirmie rezultāti vieš cerības, jo šīs procedūras izmantošana, šķiet, par 40 % samazina izmaksas un saīsina prasību tiesvedības ilgumu no vidēji 2 gadiem līdz 5 mēnešiem ([3]).

2.7. Neraugoties uz to, Komisija uzskatīja, ka procedūra būtu vēl efektīvāka, ja robežvērtība tiktu paaugstināta, lai to varētu izmantot arī MVU.

3. **Komisijas priekšlikums**

3.1. Priekšlikumā ir paredzētas divas lielas pasākumu grupas: juridiski pasākumi un praktiskāki pasākumi, kuri kopumā samazinātu tiesvedības izmaksas.

3.2. Juridiski pasākumi

3.2.1. Pirmajā no iecerētajiem pasākumiem paredzēts palielināt robežvērtību no 2 000 līdz 10 000 *euro*, lai MVU varētu izmantot šo procedūru, kas ir tikai fakultatīva.

3.2.2. Otrs pasākums ir saistīts ar pārrobežu strīda definīcijas paplašināšanu, lai regulas piemērošanu attiecinātu uz visiem strīdiem, kuros ir kāds pārrobežu elements, piemēram, iesaistīti trešo valstu valstspiederīgie.

3.3. Praktiskie pasākumi

3.3.1. Lai samazinātu izmaksas, Komisija ierosina plaši izmantot elektronisku dokumentu apmaiņu, telefonkonferences un videokonferences mutiskajai lietas izskatīšanai.

3.3.2. Komisija arī paredz ierobežot tiesvedības izmaksas, kas nedrīkst pārsniegt 10 % no prasības apmēra, ar pieļaujamo summu 35 *euro*; šo summu var samaksāt ar bankas pārskaitījumu vai tiešsaistē ar kredītkarti vai debetkarti.

4. **Vispārīgas piezīmes par priekšlikumu**

4.1. EESK uzskata, ka priekšlikums ir atbilstīgs, tomēr norāda, ka paredzētajai procedūrai, lai tā būtu efektīva, jābūt skaidrai un pārredzamai. Tas nozīmē, ka veidlapas ir jāpielāgo attiecīgajai sabiedrības daļai.

4.1.1. Turklāt par šo instrumentu vajadzētu informēt tiesvedībai pakļautos un tiesas. Šajā sakarā EESK norāda, ka par Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru un Eiropas procedūru maza apmēra prasībām tiesas tika informētas novēloti, izplatot informatīvu brošūru, ko sagatavoja Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls civillietās un komerclietās ([4]).

4.1.2. Elektroniskās saziņas līdzekļu izmantošanas veicināšana, tai skaitā arī dokumentu paziņošanas vai izsniegšanas jomā, un prasība tiesām izmantot videokonferences mutiskai lietas izskatīšanai, ja vien viena no pusēm nav izvirzījusi pretēju prasību ([5]), nozīmē virzību uz to, lai pārvarētu dziļi iesakņojušās tradīcijas. Tas ietekmēs tiesu darbu. Turklāt ir jāparedz tehniskā palīdzība tiesvedībai pakļautajiem, jo vairāk tāpēc, ka tiesvedība var notikt bez advokāta starpniecības.

4.2. Būtībā vissvarīgākais pasākums ir robežvērtības palielināšana no 2 000 līdz 10 000 *euro*.

4.2.1. Galvenie ieguvēji no šīm izmaiņām būs MVU, kas saskaņā ar Komisijas datiem iesniedz tikai 20 % no pašreizējām prasībām, kā tas norādīts ietekmes novērtējumā, kurā izmantotas izlases veida atbildes, kuras EESK uzskata par ierobežotām.

4.2.2. Komiteja atbalsta robežvērtības palielināšanu līdz 10 000 *euro*, bet uzskata, ka tā varētu izrādīties pārāk augsta salīdzinājumā ar patērētāju iesniegto prasību vidējo summu.

4.3. Izvirzītais mērķis ir atjaunot uzticību un padarīt dinamiskāku tirdzniecību iekšējā tirgū, kā arī uzlabot tiesas efektivitāti. Šajā sakarā EESK rodas jautājums par tiesisko aizsardzību, kas ir paredzēta maza apmēra prasību ietvaros.

([3]) Ietekmes novērtējuma 3.2. punkts.

([4]) *Sabiedrībai adresēta rokasgrāmata par pārrobežu civilo tiesvedību Eiropas Savienībā.*

([5]) Regulas priekšlikuma 8. pants.

4.4. EESK uzskata, ka šis mērķis ir apsveicams, taču norāda, ka valstu līmenī ir daudz atšķirību. Komiteja konstatē, ka priekšlikumā ir paredzēts samazināt "tiesas nodevas"; taču katra dalībvalsts šo jēdzienu var izprast atšķirīgi, kā liecina 26 dalībvalstu dati, kas publicēti e-tiesiskuma interneta vietnē, un Eiropas Komisijas pasūtītais pētījums par civilās tiesvedības izmaksu pārredzamību Eiropas Savienībā ([6]).

4.5. EESK uzskata, ka tiesvedības izmaksu robežvērtība 10 % apmērā ir augsta. Tai var būt negatīva ietekme dalībvalstīs, kurās izdevumi nesasniedz šo līmeni.

4.6. Ar prasību robežvērtības paaugstināšanu un "pārrobežu strīda" jēdziena paplašināšanu priekšlikums parāda iedzīvotājiem un MVU, ka Komisija domā par MVU un meklē risinājumus to faktiskajām vajadzībām.

4.7. Priekšlikumā ir ņemti vērā Eirobarometra 2013. gada aprīļa apsekojuma rezultāti, kas liecina, ka 45 % aptaujāto uzņēmumu nesāk tiesvedību, jo tiesas nodevas ir nesamērīgas ar prasības apmēru.

4.8. Ierosinātās izmaiņas saistās ar nepieciešamību grozīt arī Regulu (EK) Nr. 1896/2006 par Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru ([7]). Eiropas maksājuma rīkojuma procedūrā ir paredzēts, ka atbildētāja iesniegts paziņojums par iebildumu automātiski paredz tiesvedības turpināšanu parastā civilprocesā. Taču kopš Regulas (EK) Nr. 861/2007 stāšanās spēkā šis ierobežojums vairs neattiecas uz maza apmēra prasībām.

4.9. Tādēļ Regulā (EK) Nr. 1896/2006, kurai jau vajadzēja būt pārskatītai, ir jāprecizē, ka gadījumos, kad uz strīdu attiecas Eiropas procedūra maza apmēra prasībām, šai procedūrai vajadzētu būt pieejamai arī personai vai uzņēmumam, kura ir iesaistīta Eiropas maksājuma rīkojuma procedūrā un kura ir iesniegusi paziņojumu par iebildumu pret Eiropas maksājuma rīkojumu.

4.10. EESK norāda, ka izvērstā argumentācija par subsidiaritātes un proporcionalitātes principu pozitīvi ietekmē Eiropas kolektīvās prasības izveidi.

5. **Īpašas piezīmes par priekšlikumu**

5.1. Videokonferenču plaša izmantošana ir ievērības cienīga, lai gan šķiet, ka to vēl ir grūti īstenot visās vietējās tiesās.

5.2. Daudzām no minētajām tiesām nav tīmekļa vietnes, un tās neizmanto elektronisko saziņu. Joprojām bieži vien ir jāierodas personīgi, lai saņemtu veidlapas, kas nepieciešamas tiesvedības uzsākšanai, jo tiesvedība nav elektroniska. EESK uzsver arī nepieciešamību tiesvedībā nodrošināt elektroniskās saziņas drošību un konfidencialitāti.

5.3. Šajā sakarā EESK uzsver, ka veidlapām jābūt skaidrām un saprotamām. Tāpat jākvalificē priekšlikumā paredzētā palīdzība, un tam vajadzīgs valstu finanšu ieguldījums, kas, jo sevišķi pašreizējā nelabvēlīgajā situācijā, ir vērā ņemams.

5.4. Visbeidzot, tiesvedībai pakļauto informēšana ir lielākā problēma, kas jārisina, lai nodrošinātu efektīvu tiesiskumu. Patiešām, tiesvedībai pakļautajam, piemēram, patērētājam un MVU, jābūt piekļuvei uzticamai un neatkarīgai informācijai, lai pareizi izvēlētos, kā rīkoties.

5.5. Turklāt pieredzes bagātajām patērētāju apvienībām, Eiropas Patērētāju tiesību aizsardzības centriem un profesiju federācijām ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu kvalitatīvu informāciju.

5.6. Piemēram, projekta "Eiropas tiesu izpildvara" (*EJE*) ietvaros ir izstrādāti ļoti praktiski tematiski dokumenti un faktu lapas, kas galvenokārt paredzēti tiesu izpildītājiem, bet kuri varētu interesēt arī citus, jo runa ir par tiesu pieejamību un tiesību īstenošanu; taču šis informācijas avots ir maz pazīstams.

([6]) https://e-justice.europa.eu/; Pētījums par civilās tiesvedības izmaksu pārredzamību Eiropas Savienībā (*Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche*).

([7]) OV L 399, 30.12.2006., 1. lpp.

5.7. Visbeidzot, EESK uzstāj, ka ir nepieciešams nodrošināt pusēm iespēju, ka jebkura procedūra notiek pušu oficiālajā valodā. Faktiski tā ir prasība, kas noteikta Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. un 48. pantā attiecībā uz tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesībām uz aizstāvību un kurai jābūt kam vairāk nekā vienkāršai veidlapu tulkošanai.

Briselē, 2014. gada 25. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas priekšsēdētājs
Henri MALOSSE